

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สื่อมวลชนเป็นผลมาจากความเพียรพยายามของมนุษย์ ในอันที่จะหาวิธีการในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันให้เป็นไปได้ไปอย่างสะดวกรวดเร็ว และนับวันสื่อสารมวลชนยิ่งได้รับการพัฒนาเพื่อให้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารของมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นทุกที นับตั้งแต่สื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นสื่อมวลชนชนิดแรกที่เกิดขึ้นมา จากนั้นก็มีการพัฒนาคุณภาพของสิ่งเดิมที่มีอยู่และพัฒนาชนิดของสื่อใหม่ ๆ ขึ้นตามความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี จวบจนปัจจุบันโลกเรามีความก้าวหน้าถึงขั้นใช้ดาวเทียมในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน

ในบรรดาสื่อมวลชนหลัก ๆ ที่ประเทศไทยมีอยู่ในปัจจุบันถือได้ว่าโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่เกิดขึ้นล่าสุดเป็นสื่อที่มีอายุเพียง 30 กว่าปีเท่านั้น แต่โทรทัศน์กลับเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลสูงมากกว่าสื่อชนิดใด ๆ ไม่ว่าจะเปรียบเทียบกับหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ ภาพยนตร์ หรือแม้แต่สื่อประเภทวิดีโอเทป หรือเทปเพลง ทั้งนี้เพราะโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกหมู่เหล่า เครื่องรับโทรทัศน์ได้กลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับแทบทุกครัวเรือน แม้แต่ในเขตชนบทห่างไกลเพราะสามารถซื้อหาเป็นเจ้าของได้ในราคาที่ไม่แพงนัก เมื่อโทรทัศน์กลายเป็นสื่อที่แพร่หลายเป็นอย่างมาก จึงก่อให้เกิดความสำคัญในแง่ของการตลาดทางการค้าเป็นอย่างมาก อาจกล่าวได้ว่าโทรทัศน์เป็น "หัวใจสำหรับการขายสินค้า" โดยผ่านการโฆษณาบอกกล่าวไปยังกลุ่มผู้บริโภคซึ่งสามารถรับรู้พร้อมกันไปทั่วประเทศ

โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่รวมเอาคุณสมบัติของวิทยุ ภาพยนตร์ และหนังสือพิมพ์เข้าด้วยกัน คือ ผู้ชมสามารถได้ยินทั้งเสียงเช่นเดียวกับการฟังวิทยุ ได้เห็นภาพเคลื่อนไหว

ติดต่อกันเช่นเดียวกับการดูภาพยนตร์ และให้เห็นตัวหนังสือเช่นเดียวกันกับการอ่านหนังสือพิมพ์¹ คุณสมบัติเช่นนี้ผนวกเข้ากับข้อเด่นในด้านความรวดเร็วของการกระจายสารโดยสามารถนำสาระต่าง ๆ ไปให้คนจำนวนมากรับรู้ในเวลาเดียวกัน ยิ่งทำให้โทรทัศน์เพิ่มภาพลักษณ์ของการเป็นสื่อที่ถูกใช้เพื่อการเมืองและสังคมนอกเหนือไปจากการถูกนำไปรับใช้ระบอบเศรษฐกิจทุนนิยม ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

นับวันโทรทัศน์จะมีบทบาทในสังคมเพิ่มมากขึ้นทุกที โทรทัศน์ได้แทรกตัวเองเข้าไปในทุกสถาบันย่อยของสังคมไม่ว่าจะเป็นสถาบันการเมือง เศรษฐกิจ สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาและวัฒนธรรม แม้กระทั่งสถาบันครอบครัวและเพื่อน² โทรทัศน์อาจมีสถานะของการเป็น "พระเอก" และ "ผู้ร้าย" ได้ในเวลาพร้อม ๆ กัน โทรทัศน์อาจจะยกระดับหรือส่งเสริมพัฒนาในสถานการณ์ของสถาบันใดสถาบันหนึ่ง ในทางกลับกัน ก็อาจจะกลายเป็นตัวบ่อนทำลายสถาบันนั้น ๆ ได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นการนำสื่อโทรทัศน์มาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ จึงควรเพิ่มความระมัดระวังกันเป็นอย่างยิ่ง

ประเทศไทยเริ่มมีสถานีโทรทัศน์เป็นแห่งแรกโดยรวบรวมหุ้นและก่อตั้งเป็นบริษัทไทยโทรทัศน์จำกัด หรือสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม ทำการออกอากาศครั้งแรกใน

¹ อรรถณ ธีราชู, "บทบาทของโทรทัศน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและการศึกษา," นิเทศสาร 5 (กุมภาพันธ์ 2520) : 17.

² ชวัลเกียรติ ไชยอุดม, "วิถุยกับบทบาทสังคม," นิเทศสาร 6 (ธันวาคม 2520) :

วันที่ 24 มิถุนายน 2498³ ในช่วงแรก ๆ ยังคงเป็นการส่งออกอากาศในระบบชาว-ดำอยู่ จากนั้นก็มีการพัฒนาการออกอากาศเป็นระบบสีขึ้นมา จวบจนปัจจุบันเรามีสถานีโทรทัศน์ในส่วนกลางถึง 5 สถานี คือ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 สี สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 อสมท. และสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ โดยแต่ละสถานีต่างก็มีเครือข่ายทำการถ่ายทอดรายการของสถานีออกสู่สายตาผู้ชมได้พร้อมกันทั่วประเทศ บางสถานีมีพัฒนาการถึงขั้นมีการถ่ายทอดรายการไปยังสถานีเครือข่ายโดยผ่านระบบดาวเทียม

อย่างไรก็ตามลักษณะของกิจการโทรทัศน์ก็มีลักษณะเช่นเดียวกับวิทยุกระจายเสียง นั่นคือการเป็นสื่อมวลชนที่รัฐบาลผูกขาดการเป็นเจ้าของ โดยมีหน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นเจ้าของสถานี (เช่น ช่อง 5 ช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ในส่วนภูมิภาค) แต่ในการปฏิบัตินั้น รัฐบาลหรือหน่วยราชการที่เป็นเจ้าของสถานีมิได้ดำเนินการจัดทำรายการเองทั้งหมด หากปล่อยให้เอกชนเข้ามาซื้อเวลาในการออกอากาศเอง⁴ ในปัจจุบันมีสถานีโทรทัศน์ 2 แห่ง ที่เอกชนเข้ามาเป็นผู้บริหารกิจการ โดยการทำสัญญาเช่าสถานีจากทางราชการ ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ที่บริหารงานโดยบริษัทบางกอกเอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด และสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 สี ที่บริหารงานโดยบริษัทกรุงเทพโทรทัศน์ จำกัด ซึ่งทางช่อง 3

³ เภาวิภา ภมรสกิตต์, "ความสัมพันธ์ระหว่างละครโทรทัศน์กับสังคมไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), หน้า 14.

⁴ ระวีวรรณ ประกอบผล, "สื่อมวลชนวิกฤตการณ์ทางการเมืองในประเทศไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), หน้า 43.

และช่อง 7 มักจะดูแลเวลาในการออกอากาศเองเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะช่อง 3 มีการจัดตั้งทีมงานเพื่อการผลิตรายการสำหรับป้อนสถานีของตนเองขึ้นมาโดยเฉพาะ มีการควบคุมการผลิตรายการและขายโฆษณาเอง (แต่ก็มีรายการบางส่วนที่ทางช่อง 3 เปิดโอกาสให้บริษัทผู้ผลิตรายการอิสระเข้ามาเช่าเวลาในการออกอากาศเช่นกัน) สำหรับช่อง 7 นั้น รายการบางส่วนสถานีเป็นผู้ผลิตเอง บางส่วนก็จ้างบริษัทผู้ผลิตรายการอิสระให้ผลิตรายการให้ โดยทางช่อง 7 จะควบคุมการผลิตและขายโฆษณาด้วยตนเอง และรายการบางส่วนก็ถูกขายเวลาในการออกอากาศหรือที่เรียกกันว่า "การเช่าเวลา" ให้แก่บริษัทผู้ผลิตรายการอิสระและบริษัทเหล่านั้นจะขายโฆษณาเพื่อเป็นทุนในการทำรายการอีกทอดหนึ่ง ซึ่งลักษณะของการให้เช่าเวลานี้ก็เป็นวิธีการที่ทางช่อง 5 และช่อง 9 ใช้อยู่ในปัจจุบัน

เมื่อมองย้อนไปสู่อดีตของกิจการโทรทัศน์บ้านเรา จะพบว่าในระยะแรก ๆ ของการก่อตั้งสถานีโทรทัศน์ขึ้นมานั้น ทางสถานีจะเป็นผู้จัดทำรายการเพื่อออกอากาศด้วยตนเอง (นอกเหนือจากรายการที่นำมาจากต่างประเทศโดยตรง) และไม่ประสบปัญหาในด้านรายการที่จะนำมาออกอากาศมากนัก เพราะสถานีโทรทัศน์มีอยู่ไม่มากนัก และช่วงเวลาในการออกอากาศในแต่ละวันก็ค่อนข้างสั้นมาก ต่อมาเมื่อมีสถานีโทรทัศน์แห่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นมา พร้อมกับการขยายเวลาในการออกอากาศมากขึ้น ทำให้ทางสถานีเริ่มประสบปัญหาด้านการจัดทำรายการ เพราะการจัดทำรายการในระยะนั้นยังคงจัดทำในรูปแบบ "การจัดรายการสด" อยู่ ทำให้ไม่สะดวกที่จะจัดทำรายการเพื่อออกอากาศอย่างต่อเนื่อง เพราะมีข้อจำกัดในด้านอุปกรณ์และห้องส่งที่จะใช้ในการออกอากาศซึ่งมีอยู่ไม่เพียงพอ ทางสถานีจึงแก้ไขโดยการหันไปนำเข้ารายการจากต่างประเทศ (ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นรายการประเภทภาพยนตร์มาออกอากาศแทน

ต่อมาเมื่อเทคโนโลยีด้านเทปโทรทัศน์ (Video tape) ได้แพร่เข้ามาในประเทศไทย ทางสถานีจึงเริ่มบันทึกรายการเป็นเทปโทรทัศน์เพื่อเอาไว้ออกอากาศในภายหลัง โดยยังคงเน้นการผลิตรายการในรูปแบบของละครโทรทัศน์อยู่เพราะกำลังเป็นที่นิยมของผู้ชม และใช้เงินทุนในการจัดทำไม่สูงนัก เมื่อทุกสถานีต่างผลิตแต่ละคร ประกอบกับการเร่งผลิตใน

ลักษณะขาดความพึงพอใจในการทำงาน ทำให้ผู้ชมเริ่มเบื่อหน่ายและต้องการที่จะเสพรายการในรูปแบบอื่น ๆ เป็นขณะเดียวกับการเข้ามาของภาพยนตร์จีนประเภทกำลังภายใน ทำให้ผู้ชมหันเหความสนใจไปยังรายการรูปแบบใหม่นี้แทน สถานีโทรทัศน์แต่ละแห่งจึงเร่งสั่งภาพยนตร์จีนเหล่านี้เข้ามาออกอากาศเอาใจผู้ชม ซึ่งเป็นผลให้รายการประเภทภาพยนตร์จีนกลายเป็นรายการยอดนิยมที่ผู้คนพากันติดตามชมอย่างกว้างขวาง รายการละครที่ผลิตขึ้นโดยสถานีต่าง ๆ ก็เริ่มเสื่อมความนิยมลงไป

จนกระทั่งปลายปี 2524 กบว. ได้ขอความร่วมมือจากสถานีโทรทัศน์ทุกช่องให้บรรจุรายการที่ผลิตขึ้นเองในประเทศแทนรายการต่างประเทศ (ซึ่งหมายถึงภาพยนตร์จีนเหล่านั้น) คือในช่วงเวลาหลังข่าว (20.45-21.45 น.) ให้สถานีเสนอรายการที่ผลิตภายในประเทศเป็นเวลาติดต่อกันอย่างน้อยครึ่งชั่วโมง ทั้งนี้จะเป็นรายการประเภทใดก็ได้⁵ ทางสถานีจึงเริ่มแสวงหาทางออกให้กับตนเองอีกครั้งหนึ่ง บางสถานีเริ่มหันกลับไปหาละครตามทางที่ตนถนัด บางสถานีก็ประกาศ "ให้เข้าเวลา" ในการออกอากาศเพื่อหาผู้จัดทำรายการมารับทำรายการให้ (ซึ่งทางสถานีเห็นว่าผู้จัดทำรายการอิสระจากภายนอกสามารถสร้างสรรค์งานได้อย่างคล่องตัวกว่าการที่ทางสถานีจะจัดทำรายการเอง)

ด้วยเหตุนี้ได้ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มของนักธุรกิจและบุคคลที่อยู่ในวงการสื่อสารมวลชน โดยร่วมกันจัดตั้งเป็นรูปบริษัทที่รับผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อนำไปออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์อีกทอดหนึ่ง (นอกจากรายการที่ทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ได้ผลิตขึ้นเองแล้ว) รายการที่กลุ่มบริษัทผู้ดำเนินงานผลิตเหล่านี้เริ่มจัดทำในระยะแรกนั้น ๆ มักเป็นรายการ

⁵ปิ่นดา ธนลภิตย์, ละครโทรทัศน์ไทย (กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 7.

ประเภทละครโทรทัศน์แทบทั้งสิ้น (อาจจะเนื่องมาจากข้อจำกัดในด้านศักยภาพในด้านต่าง ๆ ของบริษัทเอง) ต่อมาเมื่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้นกอบปรักกับความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้กิจการโทรทัศน์ของไทยเราขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื้อหาหรือประเภทของรายการโทรทัศน์จึงเริ่มถูกปรับรูปแบบไปสู่ความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความพึงพอใจของผู้บริโภคที่แตกต่างกันออกไป บริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์จึงเริ่มเติบโตตามสภาพทางเศรษฐกิจ และเกิดความพร้อมมีศักยภาพในการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น

ในปัจจุบันประเทศไทยมีบริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์อยู่เป็นจำนวนมาก บริษัทผู้ผลิตรายการบางบริษัทมีพัฒนาการมาเป็นระแยะเวลานับสิบปี ส่วนบางบริษัทก็เพิ่งเข้ามาจับงานผลิตรายการได้ไม่นานนัก และมีแนวโน้มว่าจะมีการตั้งบริษัทที่ดำเนินงานผลิตรายการเพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยเอื้อหลายประการด้วยกัน เช่น การขยายตัวของเศรษฐกิจ ความต้องการนำเสนอสิ่งใหม่ ๆ การเปิดโอกาสของทางสถานีให้บริษัทที่ตั้งใหม่ได้มีโอกาสเสนอตัวเพื่อขอเช่าเวลาในการออกอากาศ เป็นต้น นับวันการดำเนินงานของบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์เหล่านี้จะเข้าสู่รูปของ "อุตสาหกรรม" ที่ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นทุกที

ท่ามกลางความหลากหลายในด้านปริมาณของบริษัทนั้น จะมีบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ที่จัดได้ว่าเป็นบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ที่มีโครงสร้างของตัวองค์กรค่อนข้างใหญ่ และมีผลงานนำเสนอออกมาเป็นเวลาในการออกอากาศรวมกันของบริษัทนั้นเป็นจำนวนหลายชั่วโมงต่อสัปดาห์อยู่เพียงไม่กี่บริษัท เช่น บริษัทกันตนาจำกัด บริษัทรัชฟิล์มทีวี ดาราวิดีโอ แปซิฟิกอินเตอร์คอมมิวนิเคชั่น แกรมมีฯ นิธิทัศน์ฯ ไนท์สเปดโปรดักชั่น บอร์นออปเปอเรชั่น บริษัทเจเอสแอล บริษัทสิบุญเรืองสยามสตูดิโอ เป็นต้น บริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์เหล่านี้ได้ถือกำเนิดขึ้นมาเป็นระแยะเวลานานพอสมควรและกว่าจะพัฒนาตัวบริษัทจนเจริญเติบโตได้ดังเช่นปัจจุบันต่างก็ใช้ระยะเวลาเป็นปี ๆ บางบริษัทก็ก่อตั้งมาเป็นระแยะประมาณ 20 ปีแล้ว (รัชฟิล์มทีวี) ดังนั้นการที่บริษัทผู้ผลิตรายการใด ๆ จะก้าวไปถึงจุดที่มีความมั่นคงได้นั้นก็ต้องผ่านการพัฒนาการไปตามลำดับขั้น

ตั้ง เช่นบริษัทกันตนา ซึ่งเป็นบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ที่มีพัฒนาการค่อนข้างเด่นชัดมาก และเป็นบริษัทที่ถือกำเนิดขึ้นมาในรูปลักษณะที่มีลักษณะเด่น เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น เป็นบริษัทที่เริ่มบุกเบิกงานด้านการสื่อสารมวลชนครั้งแรกในรูปของคณะละครวิทยุ และพัฒนาต่อมาจนเป็นบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ที่ใหญ่ที่สุดในปัจจุบัน (ในขณะนี้บริษัทกันตนา กำลังดำเนินงานในส่วนของการผลิตภาพยนตร์เพิ่มขึ้นไปอีก) พัฒนาการของบริษัทกันตนา คงเป็นผลเนื่องมาจาก การที่กันตนาสามารถปรับปรุงธุรกิจบันเทิงของตนให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงได้เป็นอย่างดี ประกอบกับความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มในการหารูปแบบความบันเทิงใหม่ ๆ มาสนองความพึงพอใจของผู้ชม รวมถึงการเป็นธุรกิจบันเทิงที่ทำงานกันด้วยระบบครอบครัวที่เหนียวแน่น เป็นต้น ในส่วนของบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์รายอื่น ๆ ก็ย่อมมีปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของบริษัทนั้น ๆ ที่แตกต่างกันออกไปหรืออาจมีส่วนที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันกับของกันตนาได้เช่นกัน

เนื่องจากการดำเนินงานของบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์เหล่านี้มีลักษณะในเชิงธุรกิจการค้า ดังนั้นย่อมมีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยในด้านตัวธุรกิจเอง หรือแม้แต่ปัจจัยทางด้านสังคม หรือสภาพทางการเมือง ซึ่งก็ล้วนมีผลกระทบในการเข้ามากำหนดรูปแบบของธุรกิจการผลิตรายการโทรทัศน์ไม่โดยตรงก็โดยทางอ้อม

ด้วยเหตุที่ธุรกิจการผลิตรายการโทรทัศน์ของบริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์ที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นตลอดเวลา และต่างก็มีการแข่งขันในเชิงธุรกิจเป็นอย่างสูง อาจกล่าวได้ว่าบริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์เหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการในการสื่อสารมวลชนอย่างองค์รวม (ทั้งในแง่ของผู้ส่งสารตัวเนื้อหา และยังมีส่วนสัมพันธ์ไปถึงผู้รับสารอีกด้วย) บริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์แทบจะเป็นส่วนสำคัญที่สุดส่วนหนึ่งที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดทิศทางหรือรูปแบบของรายการโทรทัศน์ในบ้านเราทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ประกอบกับในปัจจุบันนี้สื่อโทรทัศน์ได้เข้ามามีส่วนสัมพันธ์และแทรกตัวฝังลึกลงไปแทบทุกสถาบันย่อยของสังคมไทยเพิ่มมากขึ้นทุกที การศึกษาถึงพัฒนาการของบริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์ จึงมีคุณค่าสมควรแก่การศึกษาและวิเคราะห์เป็นอย่างยิ่ง

ทั้งนี้เพื่อให้ได้เห็นภาพรวมของวงการโทรทัศน์ของบ้านเราทั้งในอดีต ปัจจุบัน และยังอาจใช้เป็นแนวทางในการคาดการณ์ไปถึงอนาคตได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงจุดเริ่มต้น ความเป็นมา ตลอดจนพัฒนาการขององค์กร บริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์จากจนปัจจุบัน
2. เพื่อทราบถึงปัจจัยเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงานของบริษัทผลิตรายการโทรทัศน์
3. เพื่อทราบถึงทิศทางและแนวโน้มของธุรกิจบริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์ในอนาคต

ปัญหาคำวิจัย

1. บริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์เท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันมีความเป็นมา และพัฒนาการเป็นอย่างไรบ้าง
2. ปัจจัยเงื่อนไขอะไรบ้างที่มีผลกระทบต่อการทำงานของบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์และในลักษณะเช่นไร
3. บริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์เหล่านี้ประสบปัญหาในการดำเนินงานอย่างไรบ้าง
4. ทิศทางและแนวโน้มของธุรกิจบริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์ในอนาคตจะมีลักษณะเช่นไรบ้าง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาในส่วนของบริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์ที่มีลักษณะการดำเนินงานในรูปบริษัทผู้รับผลิตรายการอิสระ โดยศึกษาเพื่อให้เห็นภาพรวมของบริษัทเหล่านี้ในแง่ของจุดเริ่มต้น ประวัติความเป็นมา พัฒนาการ การดำเนินงาน รูปแบบและโครงสร้าง การผลิต สภาพปัญหาที่ประสบ ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์เหล่านี้ โดยงานวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดช่วงเวลาศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2511-2533

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยใคร่อธิบายถึงคำศัพท์เฉพาะ ที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ดังต่อไปนี้คือ

พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หรือการเคลื่อนไหวไปตามสภาพของสังคมโดยผ่านช่วงระยะเวลาใดไปสู่ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งโดยรวมแล้วจะมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น

รายการโทรทัศน์ หมายถึง เนื้อหาหรือตัวสารของสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ที่ถูกผลิตขึ้นมา สำหรับการออกอากาศทางสื่อโทรทัศน์เพื่อส่งผ่านไปยังผู้รับสารมวลชน โดยมีรูปแบบและประเภทของรายการที่หลากหลายแตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์ของการผลิตและวัตถุประสงค์ของการใช้ประโยชน์

บริษัท หมายถึง การรวมกันของกลุ่มบุคคลเพื่อประกอบกิจการผลิตสินค้าและบริการ รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการตลาดคือการได้มาซึ่งผลกำไรสูงสุดจากการประกอบกิจกรรมนั้น ๆ

บริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์ หมายถึง การรวมกันของกลุ่มบุคคลเพื่อประกอบกิจการการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อขายหรือจำหน่ายให้กับทางสถานีโทรทัศน์โดยตรง หรือเพื่อขายให้แก่เอเจนซี (Agency) โฆษณาลิขิตต่าง ๆ

การขายเวลาในการออกอากาศ หมายถึง เวลาในการออกอากาศของสถานีโทรทัศน์ที่ทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ได้กำหนดราคาไว้ เพื่อให้บริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์เข้ามาซื้อไปผลิตรายการโทรทัศน์ป้อนให้กับทางสถานี

การเช่าเวลาในการออกอากาศ หมายถึง สภาพการณ์ที่บริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์เข้าไปเช่าซื้อเวลาในการออกอากาศจากทางสถานีโทรทัศน์ และทำการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อนำไปออกอากาศในช่วงเวลาดังกล่าว พร้อม ๆ กับการดำเนินการหาโฆษณาจากเอเจนซีโฆษณาด้วยตัวของบริษัทเอง

การจ้างผลิตรายการโทรทัศน์ หมายถึง สภาพการณ์ที่ทางสถานีโทรทัศน์ได้ว่าจ้างให้บริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์ทำการผลิตรายการโทรทัศน์ป้อนให้ โดยทางสถานีจะเป็นผู้กำหนดราคาของการว่าจ้างแบบเหมาจ่าย และทางสถานีจะเป็นผู้นำเวลาในการออกอากาศไปขายให้แก่เอเจนซีโฆษณาเพื่อเป็นรายได้แก่ทางสถานีโดยตรง

ปัจจัยตัวกำหนด หมายถึง ปัจจัยหรือเงื่อนไขปลีกย่อยต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในขณะเวลาใดเวลาหนึ่งที่ได้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและการดำเนินงานของบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์

ข้อตกลงเบื้องต้น

บริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์ที่จะทำการศึกษาในที่นี้ จะหมายถึงองค์กรที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ทางสถานีโทรทัศน์หรือเอเจนซีโฆษณา ในรูปของการรับผลิตรายการประเภทความรู้ ข่าวสาร และความบันเทิง

ต่าง ๆ ที่มีลักษณะของการเป็นรายการโทรทัศน์ที่มีเวลาในการออกอากาศเป็นประจำ (ไม่ได้หมายรวมถึงบริษัทที่ผลิตรายการประเภทรายการโฆษณาสินค้าโดยเฉพาะ) และทั้งนี้ไม่รวมถึงผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์ที่สังกัดหรือเป็นเจ้าของหน้าที่ประจำของสถานีโทรทัศน์เอง

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากกลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ที่ดำเนินงานอยู่ในปัจจุบันมีอยู่เป็นจำนวนมาก จึงค่อนข้างยากที่จะทำการศึกษาวិเคราะห์ได้อย่างสมบูรณ์ตรงตามแนวทางการศึกษาที่ได้วางเอาไว้ แต่ผู้วิจัยพยายามจะทำการศึกษาให้ครอบคลุมตรงตามประเด็นให้มากที่สุด โดยมุ่งศึกษาวิเคราะห์ไปที่กลุ่มบริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์ที่มีโครงสร้างขององค์กรในลักษณะค่อนข้างใหญ่และมีผลงานเป็นรายการโทรทัศน์ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา

ด้วยเหตุที่การดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์เป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันกันสูง การได้มาซึ่งความสมบูรณ์ของข้อมูลจึงค่อนข้างเป็นไปได้ยากยิ่ง นอกจากนี้งานวิจัยในหัวข้อดังกล่าวนี้ ยังไม่เคยปรากฏว่ามีผู้ใดศึกษามาก่อน ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูล ต้องมุ่งไปใช้การสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับในเชิงเจาะลึกแทน ซึ่งทำได้ค่อนข้างลำบากและทำให้การรวบรวมข้อมูลต้องอาศัยระยะเวลาอันพอสมควร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงประวัติความเป็นมา การเจริญเติบโตของบริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์
2. ได้ทราบถึงพัฒนาการของบริษัทผู้ดำเนินงานผลิตรายการโทรทัศน์ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจวบจนปัจจุบัน
3. ได้ทราบถึงโครงสร้างของระบบการผลิตรายการโทรทัศน์

4. ได้ทราบถึงปัจจัยเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อระบบการผลิตรายการโทรทัศน์
5. ได้ทราบถึงทิศทางและแนวโน้มของธุรกิจบริษัทผู้ดำเนินงานการผลิตรายการโทรทัศน์

ในอนาคต

6. ช่วยให้บริษัทผู้ดำเนินงานการผลิตรายการโทรทัศน์ได้ทราบถึงการเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงทางด้านปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ "พัฒนา" ระบบการผลิตรายการโทรทัศน์ในอนาคต

7. งานวิจัยเรื่องนี้ ถือได้ว่าเป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาไปถึงตัวผู้ส่งสารที่อยู่ในองค์ประกอบของการสื่อสารมวลชนโดยตรง ซึ่งยังมีงานวิจัยในลักษณะเช่นนี้อยู่น้อยมาก ดังนั้นจึงเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการศึกษาอ้างอิงเกี่ยวกับการวิจัยเรื่อง "ผู้ส่งสาร" ทั้งในส่วนของการสื่อสารมวลชนประเภทโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ ต่อไป